

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MADANIY-IJODIY DASTURLAR ASOSIDA
XALQARO TALABALARNI JALB ETISHNING PEDAGOGIK STRATEGIYALARI**

Begmatova Nodira Numanovna

Qo'qon davlat universiteti, pedagogika kafedrası stajyor o'qituvchisi,

E-mail: begmatova.nodira@gmail.com

Annotatsiya. *Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalarida madaniy-ijodiy dasturlar — art-lagerlar va yozgi maktablar — asosida xalqaro talabalarni jalb etishning pedagogik strategiyalari ko'rib chiqilgan. Zamonaviy ta'lim strategiyalari kontekstida ushbu formatlarning raqobatbardoshligi, pedagogik samaradorligi va O'zbekiston oliy ta'limi uchun amaliy ahamiyati tahlil qilingan.*

Kalit so'zlar: *madaniy-ijodiy dasturlar, art-lager, yozgi maktab, xalqaro talabalar, pedagogik strategiya, ta'lim eksporti, oliy ta'lim, zamonaviy ta'lim metodlari.*

KIRISH

Zamonaviy globallashuv sharoitida oliy ta'lim muassasalari nafaqat milliy, balki xalqaro ta'lim bozorida ham o'z mavqegini mustahkamlash zaruriyati bilan yuzlashmoqda. Xalqaro talabalarni jalb etish esa bugungi kunda universitetlarning strategik ustuvorliklaridan biriga aylangan. OECD ma'lumotlariga ko'ra, xorijda ta'lim olayotgan talabalar soni 2023-yilga kelib 6 million nafardan oshib, ta'lim xizmatlari global savdoning muhim segmentiga aylangan [1].

Biroq an'anaviy akademik almashinuv dasturlari va to'liq darajali ta'lim dasturlari bilan bir qatorda, madaniy-ijodiy formatdagi qisqa muddatli dasturlar — art-lagerlar va yozgi maktablar — xalqaro talabalarni jalb etishning yangi va samarali pedagogik vositasiga aylanib bormoqda [2]. Ushbu formatlar o'zining moslashuvchanligi, madaniy boyligi va nisbatan arzonligi bilan ajralib turadi.

O'zbekistonda oliy ta'limni xalqarolashtirish bo'yicha davlat siyosati kuchayib bormoqda. Biroq xalqaro talabalarni jalb etishning pedagogik strategiyalari, xususan madaniy-ijodiy dasturlar orqali jalb etish usullari hali yetarlicha tadqiq etilmagan. Shu sababli ushbu mavzu ilmiy-amaliy jihatdan dolzarb ahamiyat kasb etadi.

ASOSIY QISM

1. Madaniy-ijodiy dasturlarning pedagogik mohiyati

Madaniy-ijodiy dasturlar — art-lagerlar va yozgi maktablar — zamonaviy ta'lim nazariyasida «tajriba orqali o'rganish» (experiential learning) kontseptsiyasiga asoslanadi. Kolb D.A. (1984) tajriba orqali o'rganish modeliga ko'ra, bilim to'rt bosqich — konkret tajriba, kuzatish va refleksiya, abstrakt kontseptualizatsiya va faol eksperimentlash — orqali shakllanadi [3]. Aynan art-lagerlar va yozgi maktablar ushbu to'rt bosqichni bir dastur ichida organik birlashtirish imkonini beradi.

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

Art-lager (ijodiy lager) — qisqa muddatli, intensiv va amaliy ta'lim formati bo'lib, unda ishtirokchilar tasviriy san'at, musiqa, teatr, dizayn, raqamli san'at kabi ijodiy sohalarda ko'nikmalar egallaydi. Yozgi maktab esa oliy ta'lim muassasalari tomonidan tashkil etiladigan qisqa muddatli intensiv kurslar majmuasi bo'lib, odatda iyun-avgust oylarida o'tkaziladi. Ikkala format ham «immersiv ta'lim» — ya'ni ishtirokchi to'liq ta'lim muhitiga sho'ng'ib, nafaqat bilim, balki madaniy tajriba va yangi ijtimoiy aloqalar orttirishi — printsipi asosida qurilgan [2].

Pine va Gilmore (2020) «tajriba iqtisodiyoti» kontsepsiyasiga ko'ra, zamonaviy iste'molchi — shu jumladan talaba — faqat mahsulot yoki xizmat emas, balki yaxlit «tajriba» sotib oladi. Bu nuqtai nazardan art-lager va yozgi maktablar «ta'lim mahsuloti» emas, balki «ta'lim tajribasi» sifatida kontseptuallashtirilishi lozim [4]. Ushbu yondashuv xalqaro talabalarni jalb etishda marketing va pedagogikani uyg'unlashtirgan yangi strategiyaning asosini tashkil etadi.

2. Xalqaro talabalarni jalb etishning pedagogik strategiyalari

Xalqaro talabalarni jalb etishda madaniy-ijodiy dasturlar uchun quyidagi pedagogik strategiyalar eng samarali deb tan olingan [2, 5].

Birinchi strategiya — «Madaniy immersiya» strategiyasi. Ushbu strategiyada til o'rganish, madaniy tanishish va professional ko'nikmalar rivojlantirish birgalikda amalga oshiriladi. O'zbekiston uchun bu strategiya ayniqsa qulay: Ipak yo'li merosi, an'anaviy hunarmandchilik, musiqa va raqs an'analari, zamonaviy Samarqand, Buxoro va Xiva — bularning barchasi xorijiy ishtirokchilar uchun noyob immersiv muhit yaratadi.

Ikkinchi strategiya — «Loyihaviy o'rganish» (Project-Based Learning, PBL) strategiyasi. Bu strategiyada ishtirokchilar haqiqiy muammo yoki loyiha ustida guruh bo'lib ishlaydi. Masalan, xorijiy art-lagerdagi ishtirokchilar mahalliy hunarmandlar bilan birgalikda zamonaviy dizayn mahsuloti yaratishi yoki yozgi maktabda xalqaro jamoa tarkibida startup loyihasi ishlab chiqishi mumkin. PBL metodologiyasi kommunikatsiya, hamkorlik, tanqidiy fikrlash va ijodkorlik — 21-asr ko'nikmalarini — parallel rivojlantiradi [5].

Uchinchi strategiya — «Tandem ta'lim» strategiyasi. Ushbu yondashuvda xorijiy va mahalliy ishtirokchilar juft-juft bo'lib, bir-birining tili va madaniyatini o'rganadi. Bu nafaqat til kompetensiyalarini rivojlantiradi, balki barqaror shaxslararo aloqalarni shakllantiradi. Tandem ta'lim dasturi yakunida xorijiy ishtirokchi O'zbekistonga va mahalliy ishtirokchi uning mamlakatiga qayta tashrif buyurish niyatida bo'lishi ehtimoli sezilarli oshadi [3].

To'rtinchi strategiya — «Raqamli gibridd» strategiyasi. Bu strategiyada onlayn tayyorgarlik bosqichi (2–4 hafta), offline intensiv qism (1–2 hafta) va onlayn kuzatuv bosqichi (4–8 hafta) birlashtiriladi. Raqamli gibridd format geografik to'siqlarni bartaraf etib, ishtirokchilar doirasini sezilarli kengaytiradi. COVID-19 pandemiyasi tajribasi bu formatning barqarorligini va samaradorligini isbotladi [2].

3. O'zbekiston imkoniyatlari va amaliy tavsiyalar

O'zbekiston oliy ta'lim muassasalari madaniy-ijodiy dasturlar orqali xalqaro talabalarni jalb etish uchun bir qancha muhim raqobatbardosh ustunliklarga ega. Birinchidan, mamlakat Ipak

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

yo'li merosi va noyob arxitekturasi bilan dunyoda katta qiziqish uyg'otadi. Ikkinchidan, an'anaviy hunarmandchilik — kulolchilik, to'qimachilik, zardo'zlik, miniatyura — xorijiy ishtirokchilar uchun autentik ijodiy ta'lim muhiti yaratadi. Uchinchidan, O'zbekiston Markaziy Osiyoning strategik markazi sifatida mintaqaviy hub roliga da'vo qilishi mumkin [1].

Amaliy tavsiyalar sifatida quyidagilar taklif etiladi: (1) Universitetlar tarkibida xalqaro madaniy-ijodiy dasturlarni tashkil etuvchi ixtisoslashgan bo'lim tashkil etish; (2) Mahalliy hunarmandlar, san'atkorlar va madaniy markazlar bilan strategik sheriklik o'rnatish; (3) ECTS ga mos mikrosertifikatlar tizimini joriy etib, qisqa muddatli dasturlarda olingan kreditlarni to'liq akademik dasturga o'tkazish imkonini yaratish; (4) Samarqand, Buxoro va Xivada yozgi maktablarni tashkil etib, ularni universitetlarning xalqaro «muloqot markazi» sifatida kontseptualizatsiya qilish.

Madaniy-ijodiy dasturlarning pedagogik samaradorligini o'lchashda uch ko'rsatkich tizimidan foydalanish tavsiya etiladi: (1) ta'limiy ko'rsatkichlar (o'quv natijalari, portfolio sifati, kompetensiya o'sishi); (2) ijtimoiy ko'rsatkichlar (madaniyatlararo kompetensiya, yangi aloqalar, qayta tashrif niyati); (3) institutsional ko'rsatkichlar (NPS, konversiya darajasi, loyiha daromadliligi) [4].

XULOSA

Madaniy-ijodiy dasturlar — art-lagerlar va yozgi maktablar — zamonaviy ta'lim strategiyasining innovatsion yo'nalishi bo'lib, ular «tajriba orqali o'rganish», «loyihaviy o'rganish» va «immersiv ta'lim» kabi ilg'or pedagogik kontseptsiyalarni amaliyotda muvaffaqiyatli birlashtiradi. Ushbu formatlar xalqaro talabalarni jalb etishda an'anaviy akademik dasturlarga qaraganda yuqori moslashuvchanlik, madaniy boylik va konversiya samaradorligi bilan ajralib turadi.

O'zbekiston oliy ta'lim muassasalari boy madaniy merosi, strategik geografik joylashuvi va rivojlanayotgan ijodiy sanoatiga tayanib, ushbu sohada mintaqaviy lider bo'lish salohiyatiga ega. Buning uchun ixtisoslashgan pedagogik strategiyalar, sheriklik tarmoqlari va mikrosertifikatlar tizimini izchil joriy etish zarur. Madaniy-ijodiy dasturlar zamonaviy ta'lim strategiyasining ajralmas qismiga aylanishi — bu nafaqat iqtisodiy zarurat, balki pedagogik innovatsiyaning yangi bosqichidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. OECD. Education at a Glance 2023: OECD Indicators. – Paris: OECD Publishing, 2023. – 480 p.
2. Richards G. Creative tourism and learning-based travel programs // Tourism Management Perspectives. – 2022. – № 41. – P. 120–126.
3. Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. – New Jersey: Prentice Hall, 1984. – 256 p.

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

4. Pine B.J., Gilmore J.H. The Experience Economy. – Boston: Harvard Business Review Press, 2020. – 336 p.
5. Thomas J.W. A Review of Research on Project-Based Learning. – San Rafael: The Autodesk Foundation, 2000. – 48 p.
6. Knight J. Internationalization of Higher Education: Concepts, Rationales and Frameworks. – London: Routledge, 2020. – 214 p.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil PF-6108-sonli Farmoni «Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida». – Toshkent: Adliya, 2020.